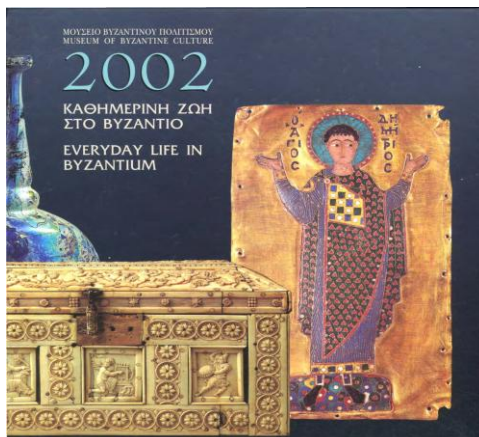

ΣΕΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ Β' ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΤΙΣ ΤΠΕ

Ταυτότητα: Δραστηριότητα –Σενάριο Διδασκαλίας στην Ιστορία Β' Γυμνασίου:

Δημιουργός: Ηλιάδη Αμαλία, ΠΕ02

Διδακτικό αντικείμενο: Διδακτική προσέγγιση με Τ.Π.Ε. στη Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία, Β' Γυμνασίου

Διδακτική ενότητα: Επαναληπτικό μάθημα στο Πέμπτο Κεφάλαιο «Ο Πολιτισμός του Βυζαντίου»

Θέμα «Πτυχές της καθημερινής ζωής των γυναικών στη βυζαντινή κοινωνία»

Χρονική διάρκεια: 6 ώρες

Ομάδες εργασίας: 5 ομάδες των 3 ατόμων

Προϋποθέσεις υλοποίησης

- Ο καθηγητής/ η καθηγήτρια και οι μαθητές να είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση εργαλείων των ΤΠΕ και την περιήγηση στο διαδίκτυο.
- Να είναι διαθέσιμο το σχολικό εργαστήριο πληροφορικής

2. Σκεπτικό – Στόχοι

Η αναγκαιότητα χρήσης Τ.Π.Ε.

Η χρήση του διαδικτύου και εργαλείων των Τ.Π.Ε. είναι απαραίτητη στην υλοποίηση της παρούσας διδακτικής πρότασης. Τα μέσα αυτά δίνουν στους μαθητές πολλές ευκαιρίες να αναζητήσουν, διερευνήσουν και αποκτήσουν ποικίλες πληροφορίες με τη μορφή κειμένου ή εικόνας. Επίσης, παρέχουν τη δυνατότητα ποικίλων μορφών επεξεργασίας των δεδομένων αναλόγως με τους μαθησιακούς στόχους. Επιτρέπεται ο πειραματισμός και η ανάληψη πρωτοβουλιών, στοιχεία θεμελιώδη στην εξατομίκευση της μάθησης. Επιπλέον, οι μαθητές εξασκούνται στη χρήση ψηφιακών προγραμμάτων, πράγμα που και από τους ίδιους θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό.

Το σενάριο ακολουθεί το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Ιστορίας και ειδικότερα το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Ιστορίας στο Γυμνάσιο. Μέσω αυτού επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να εξασκήσουν και να αναπτύξουν τις παρακάτω δεξιότητες:

- Να κατανοήσουν τις θεμελιώδεις έννοιες της εξέλιξης, της αλληλεπίδρασης, της ομοιότητας, της διαφοράς.
- Να κατανοήσουν ότι το παρελθόν δεν είναι κάτι νεκρό, αποτελεί οργανικό κομμάτι του παρόντος: επηρεάζει, εμπνέει, συνδιαλέγεται με αυτό. Γνωρίζοντας το παρελθόν κατανοούμε καλύτερα το σήμερα.
- Να μάθουν να αξιοποιούν δεδομένα για να επιχειρηματολογήσουν και να αποδείξουν μια θέση.
- Να συγκρίνουν και να συνθέτουν τις πληροφορίες που παίρνουν από διαφορετικές πηγές και να διακρίνουν τις διαφορετικές οπτικές από τις οποίες προσεγγίζεται ένα ιστορικό ζήτημα.

Όσο αφορά τη συγκεκριμένη διδακτική ενότητα οι γνωστικοί στόχοι που επιδιώκονται είναι:

- Να εμπεδώσουν τη σημασία του Βυζαντίου για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό του μεσαίωνα και των νεότερων χρόνων
- Να προσεγγίσουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του Βυζαντίου ως κυρίαρχου χριστιανικού κράτους την περίοδο του Μεσαίωνα
- Να κατανοήσουν βασικά στοιχεία του βυζαντινού πολιτισμού της κοινωνίας της εποχής, να κατανοήσουν τους ιστορικούς όρους και να μεταφέρουν τη γνώση τους σε εκτιμήσεις για τη σύγχρονη εποχή
- Να εξοικειωθούν με τη σημασία των ιστοριογράφων και των ιστορικών πηγών, με τη σημασία αναφοράς των πηγών, να αντλήσουν οι ίδιοι συμπεράσματα από πηγές.

- Να επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες από ένα κείμενο και να κρατούν σημειώσεις.
- Να ενθαρρυνθούν στην παραγωγή τόσο προσχεδιασμένου προφορικού όσο και γραπτού δημόσιου λόγου.

Παιδαγωγικοί στόχοι

Η διδακτική πρόταση, όσο αφορά την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μαθητών, επιδιώκει να υπηρετήσει τους εξής στόχους:

- Να κατανοήσουν ότι ο κόσμος που ζουν είναι αποτέλεσμα εξελικτικής πορείας με υποκείμενα δράσης τους ανθρώπους.
- Να καταστούν ικανοί, μέσα από τη γνώση του παρελθόντος, να κατανοήσουν το παρόν, να στοχαστούν και να προγραμματίσουν το μέλλον.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης.
- Να διαμορφώσουν, μέσα από τη μελέτη των επιμέρους πολιτισμών και της συνεισφοράς τους στον παγκόσμιο πολιτισμό, πνεύμα μετριοπάθειας, ανοχής και σεβασμού στο διαφορετικό.
- Να προσεγγίσουν τη γνώση μέσω ανακάλυψης και διερεύνησης.

Στόχοι ως προς την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.

Στην κατεύθυνση του νέου γραμματισμού, οι μαθητές έχουν πολλές ευκαιρίες

- Να αναπτύξουν δεξιότητες αποτελεσματικής αναζήτησης στο Διαδίκτυο και επιλογής της κατάλληλης πληροφορίας.
- Να αξιολογούν κριτικά τις διαδικτυακές πηγές.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση Επεξεργαστή Κειμένου, Υπολογιστικών Φύλλων, Προγραμμάτων Παρουσίασης και Εκπαιδευτικών Λογισμικών.
- Να παράγουν απλά και πολυτροπικά κείμενα σε διάφορα ψηφιακά περιβάλλοντα.
- Να αξιοποιούν δεδομένα από περιφερειακές συσκευές του Η/Υ
- Να ενθαρρυνθούν να παρουσιάζουν σε κοινό υλικό που έχει ψηφιακή μορφή.

3. Λεπτομερής παρουσίαση-Χρονικές Φάσεις:

Θέμα που διερευνάται: Θέμα του σεναρίου είναι Καθημερινή ζωή των γυναικών στο Βυζάντιο

Οι μαθητές/τριες κατά τις 4 πρώτες ώρες:

- Χωρίζονται αρχικά σε πέντε ομάδες 3 ατόμων, που συνεργάζονται σε κάθε φάση της διδασκαλίας. Εναλλάσσονται μεταξύ τους στη χρήση του υπολογιστή, επιλέγουν το υλικό, κρατούν σημειώσεις, δημιουργούν ψηφιακά αρχεία.
- Η σύνθεση των ομάδων πρέπει να είναι ανομοιογενής ως προς την επίδοση των μαθητών, ώστε ο επιμερισμός της εργασίας να δώσει σε όλους την δυνατότητα συμμετοχής και αυτενέργειας.
- Ορίζεται επίσης μαθητής – σύνδεσμος από πλευράς κάθε ομάδας για τη μεταξύ τους συνεργασία.
- Δουλεύοντας ομαδοσυνεργατικά καλούνται να χρησιμοποιήσουν τις ιστοσελίδες που τους παρατίθενται στα φύλλα εργασίας.
- Κάθε ομάδα αναλαμβάνει ένα θέμα και ακολουθώντας τις οδηγίες των αντίστοιχων φύλλων εργασίας απαντά στα ζητούμενα και δημιουργεί ένα συνεργατικό ψηφιακό λεύκωμα – παρουσίαση, το οποίο στο τέλος της διαθεματικής εργασίας θα δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Οι μαθητές/τριες κατά την 5^η και 6^η (τελευταίες) ώρες:

- Στη συνέχεια η ολομέλεια (όλες οι ομάδες σε συνεργασία μεταξύ τους) θα κάνει μία συγκριτική μελέτη της καθημερινής ζωής των Βυζαντινών γυναικών και των συνηθειών τους σε σχέση με των γυναικών στη σημερινή εποχή, προσεγγίζοντας το θέμα διαθεματικά και διαχρονικά. Το τελικό κείμενο που θα προκύψει, θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Μεθοδολογία διδασκαλίας

Η διδακτική προσέγγιση στηρίζεται στις τεχνικές με τις οποίες επιδιώκεται η συμμετοχή των μαθητών και η εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής μάθησης. Παρουσιάζονται στους μαθητές τα λογισμικά, χωρίζονται σε ομάδες και τους ζητείται με βάση τα φύλλα εργασίας που είναι αποθηκευμένα στον σταθμό εργασίας τους- υπολογιστή της κάθε ομάδας να μελετήσει η κάθε ομάδα με προσοχή το πληροφοριακό υλικό που έχει στη διάθεσή της, να αντλήσει τις πληροφορίες που θεωρεί ότι είναι χρήσιμες για το θέμα που έχει να συνθέσει και να καταλήξει, αφού συζητήσουν μεταξύ τους τα μέλη της κάθε ομάδας, σε κάποια συμπεράσματα τα οποία και θα καταγράψουν στο ανάλογο λογισμικό που τους προτείνεται.

Παράλληλα, οι ομάδες θα ανταλλάξουν πληροφορίες μεταξύ τους και θα επεξεργαστούν για δικούς τους σκοπούς τα δεδομένα που έλαβαν από άλλη ομάδα.

Στη συνέχεια, όλοι οι μαθητές θα συζητήσουν και θα αξιολογήσουν τις πληροφορίες και το υλικό που έχει συγκεντρώσει η κάθε ομάδα και στο τέλος θα καταλήξουν συλλογικά στην καταγραφή ενός ολοκληρωμένου κειμένου, ανάλογο με αυτό που υπάρχει στο σχολικό βιβλίο, το οποίο βέβαια τώρα θα είναι προϊόν της δικής τους έρευνας. Ακόμα, η κάθε ομάδα κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας του υλικού της θα αποθηκεύσει στο λογισμικό παρουσίασης το φωτογραφικό υλικό που θα βρει. Η τάξη δηλαδή θα λειτουργήσει σαν μια μικρή επιστημονική κοινότητα. Έτσι, οι μαθητές/τριες θα αποκτήσουν προσωπική εμπειρία για το πώς γράφεται μια ερευνητική εργασία, Ιστορίας στην προκειμένη περίπτωση, και επιπλέον θα κατανοήσουν ότι από τον όγκο των πληροφοριών που έχει στη διάθεσή του ο ιστορικός επιλέγει εκείνες που εξυπηρετούν καλύτερα τους στόχους που έχει θέσει.

Στο τέλος όλης αυτής της προσπάθειας οι μαθητές αναρτούν το υλικό στον ιστότοπο του σχολείου.

Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι οι μαθητές ασχολούνται με ένα νέο κεφάλαιο της διδακτέας ύλης επομένως κρίνεται απαραίτητο σε αρκετές δραστηριότητες να συμβουλευονται το σχολικό εγχειρίδιο: Έτσι δε θα αποξενωθούν από το μέσο διδασκαλίας που ως τώρα αναγνωρίζουν ως καθοριστικό ούτε η διδακτική πρόταση θα αποτελέσει αφορμή απόρριψής του. Ωστόσο, θα κατανοήσουν πώς η μάθηση έχει ενδιαφέρον όταν εμπλουτίζεται με γνώσεις από ποικίλες πηγές.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Κατά τη διδακτική διαδικασία, ο διδάσκων μετακινείται από τον παραδοσιακό ρόλο της αυθεντίας, που του επιβάλλει το δασκαλοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας, στο ρόλο του διαμεσολαβητή – διευκολυντή της γνώσης. Κύρια μέριμνά του είναι να διαμορφώσει συνθήκες αυθεντικής επικοινωνίας και συνεργατικής μάθησης. Ορίζει το πλαίσιο της επικοινωνίας, παρουσιάζει αναλυτικά τους στόχους του σεναρίου και τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Οργανώνει τη μαθησιακή διαδικασία εποικοδομιστικά: οι μαθητές οικοδομούν τη γνώση μέσα από κατάλληλα δομημένα φύλλα εργασίας. Παρεμβαίνει για να διευκρινίσει, να συντονίσει, να άρει εμπόδια στην επικοινωνία, να ενθαρρύνει, να διευκολύνει στη χρήση της τεχνολογίας. Επομένως και ανακεφαλαιώνοντας, ο εκπαιδευτικός λειτουργεί ως συντονιστής στην υλοποίηση του σεναρίου και της παιδαγωγικής διαδικασίας.

Ειδικότερα:

- συντονίζει τη λειτουργία των ομάδων,

- παροτρύνει,
- συμβουλεύει,
- καθοδηγεί,
- εμπνυχώνει και ανατροφοδοτεί
- επιβραβεύει τα αποτελέσματα της εργασίας των ομάδων.

Κριτική εφαρμογής του σεναρίου

—Το κυρίως πρόβλημα που αντιμετώπισα αρχικώς ήταν σε σχέση με τη χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής. Το πρόβλημα ξεπεράστηκε με την αξιοποίηση της σχολικής τάξης, η οποία διέθετε διαδραστικό πίνακα και σύνδεση διαδικτυακή αλλά και ασύρματη.

— Οι μαθητές έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον, οργανώθηκαν και συνεργάστηκαν ενθουσιωδώς και μέσα στην ομάδα τους αλλά και με τις άλλες ομάδες.

—Οι στόχοι του σεναρίου επιτεύχθηκαν σε εντυπωσιακό βαθμό και οι εργασίες των μαθητών ήταν εξαιρετικές.

—Σίγουρα τα σενάρια αυτά είναι χρονοβόρα, αλλά η γνώση και η εμπειρία που αποκομίζουν οι μαθητές είναι πολύ βαθιά και το κέρδος τελικά μεγάλο σ' ένα μάθημα όπως αυτό της Ιστορίας, το οποίο πρέπει να βρει τη θέση που του αξίζει στην εκπαιδευτική μας πραγματικότητα.

Επέκταση σεναρίου

1. Δημιουργήστε ένα κολλάζ από ζωγραφικές αναπαραστάσεις βυζαντινών γυναικών κατ' αντιπαράθεση με φωτογραφίες σύγχρονων γυναικών, κυρίως σε σκηνές δημόσιου βίου.
2. Καταρτίστε ένα υποθετικό ερωτηματολόγιο, υποβαλλόμενο από σας προς μια βυζαντινή γυναίκα, σε συνδυασμό με παίξιμο ρόλων.
3. Δημιουργία μιας βιβλιοθήκης στην τάξη τους με θέματα ρωμαϊκής και βυζαντινής ιστορίας
4. Θεατρικές δραστηριότητες – ασκήσεις φαντασίας
5. Παρουσίαση από κάθε ομάδα μιας παντομίμας με θέμα εμπνευσμένο από την εργασία τους (κατά τη διάρκεια της παρουσίασης η υπόλοιπη τάξη καλείται να μαντέψει το θέμα)
6. Δημιουργία comic εμπνευσμένου από τη θεματολογία της ενότητας

Πορεία διδασκαλίας

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΩΝ Α

Θέμα: Η βυζαντινή κατοικία

A. Να ανοίξετε φάκελο στην επιφάνεια εργασίας του κομπιούτερας και να του δώσετε το γράμμα της ομάδας σας. Δηλαδή εάν είστε η ομάδα Α θα τον ονομάσετε Ομάδα Α. Εάν είστε η ομάδα Β θα τον ονομάσετε Ομάδα Β. Μέσα σε αυτόν τον φάκελο να δημιουργήσετε ένα αρχείο με τίτλο Βυζαντινή κατοικία.

B. ΠΡΩΙΜΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

1. Από την ιστοσελίδα που ακολουθεί να διαλέξετε από το μενού το σύνδεσμο Κράτος και στη συνέχεια να ανοίξετε και να μελετήσετε από το νέο μενού τους συνδέσμους Οι πόλεις, Τα χωριά, Οι κατοικίες. Αφού τα μελετήσετε να γράψετε ένα κείμενάκι με θέμα τη βυζαντινή κατοικία κατά την Πρώιμη Βυζαντινή Περίοδο. Για τη συγγραφή του θα σας βοηθήσουν οι ακόλουθες ερωτήσεις: α) πώς ήταν τα σπίτια των πενήτων στην ύπαιθρο και πώς των μεγαλογαιοκτημόνων β) πώς ήταν οι κατοικίες των αστών; Στη συνέχεια να αποθηκεύσετε το κείμενο αυτό στο αρχείο Βυζαντινή κατοικία.

<http://www.ime.gr/chronos/08/gr/k/index.html>

2. Στους ακόλουθους συνδέσμους υπάρχουν μικρογραφίες που απεικονίζουν βυζαντινές κατοικίες. Αντιγράψτε τις μικρογραφίες και αποθηκεύστε τις στο αρχείο Βυζαντινή κατοικία με όποιον τίτλο νομίζετε ό, τι τους ταιριάζει.

<http://www.ime.gr/chronos/08/gr/gallery/main/monuments/frame/k1cp1.html>

<http://www.ime.gr/chronos/08/gr/gallery/main/monuments/frame/k1dp1.html>

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΩΝ Β:

Θέμα: Η φροντίδα του οίκου

A. Συλλέγοντας βασικά στοιχεία από τους συνδέσμους που σας δίνονται παρακάτω και γράψτε ένα μικρό κείμενο στον επεξεργαστή κειμένου που θα απαντάει στις ακόλουθες ερωτήσεις: α) Ποιος φρόντιζε το βυζαντινό σπίτι; β) Ποιες ήταν οι ασχολίες της γυναίκας στο Βυζάντιο; Σώστε το κείμενο στο αρχείο «Η φροντίδα του οίκου». Στη συνέχεια αντιγράψτε

τις εικόνες της μικρογραφίας και του όστρακου που βρήκατε στις ιστοσελίδες που επισκεφθήκατε και αποθηκεύστε τα στο ίδιο αρχείο, αφού πρώτα τους δώσετε έναν τίτλο αντιπροσωπευτικό του περιεχομένου τους.

http://www.matia.gr/library/ebook02_11/005.html ,
<http://www.arxaiologia.gr/site/content.php?artid=827>

Γυναίκες στο Βυζάντιο: δημόσια και ιδιωτική εικόνα τους: εμφάνιση: ένδυμα, κοσμήματα, κόμμωση, καλλωπισμός, περιποίηση. Πως όλα αυτά συνδέονται με αντίστοιχα, σημερινά φαινόμενα. Με ποιους τρόπους ιχνηλατούνται- διακρίνονται ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις βυζαντινές και στις σημερινές γυναίκες; Προκειμένου να βοηθηθείς στην απάντησή σου, μελέτησε και το ακόλουθο εκπαιδευτικό υλικό:

http://www.matia.gr/7/78/7806/7806_1_12.html ,

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΩΝ Γ:

Β) Η θέση της γυναίκας στη Βυζαντινή κοινωνία μέσα από την τέχνη και τις σχετικές ιστορικές πηγές.

1) Αφού παρατηρήσετε και μελετήσετε το υλικό των ακόλουθων διαδικτυακών τόπων: http://www.matia.gr/7/71/7106/7106_4_19.html
<http://www.pneuma.gr/byzgyn.htm>

Α). Να περιγράψετε λεπτομερειακά γραπτώς στον επεξεργαστή κειμένου 3 τοιχογραφίες και 3 μωσαϊκά (ψηφιδωτά).

(Παράθεση σύντομων πληροφοριών για τις τοιχογραφίες και τα ψηφιδωτά: οι τοιχογραφίες και τα ψηφιδωτά χρησιμοποιούνται για τη διακόσμηση τοίχων και δαπέδων. Η λέξη μωσαϊκό προέρχεται από τη λατινική λέξη musicus (= καλλιτεχνικός, των Μουσών), η οποία με τη σειρά της προέρχεται από την ελληνική λέξη Μούσα).

2. να περιγράψετε λεπτομερειακά 3 γλυπτά ή ανάγλυφα.

3. Η γυναικεία παρουσία στη Βυζαντινή κοινωνία μέσα από τη Βυζαντινή Τέχνη: καταγράψτε τις εντυπώσεις σας από την επαφή σας με το εκπαιδευτικό υλικό. (να λάβετε υπόψη όλες τις κατηγορίες των γυναικών: αρχόντισσες, αυτοκρατόρισσες, μορφωμένες, απλές,

αμόρφωτες γυναίκες του λαού, της αγοράς, των καπηλειών, άγιες γυναίκες, μοναχές, γιάτρισσες, νοσοκόμες, δούλες κ. τ. λ.)

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΩΝ Δ:

Αφού παρατηρήσετε και μελετήσετε το υλικό του ακόλουθου διαδικτυακού τόπου:

http://www.matia.gr/7/78/7806/7806_4_13.html

1. Να κατονομάσετε τις γνωστές-επώνυμες Βυζαντινές γυναικείες μορφές και να αξιολογήσετε τη δράση τους: πολιτική, πνευματική, πολιτιστική. Ποια η συμβολή τους στη διαμόρφωση της πολιτικής ζωής και σημαντικών αποφάσεων του καιρού τους;

2. Να περιγράψετε και να ερμηνεύσετε τη θέση της Βυζαντινής γυναίκας στην κοινωνία της εποχής της. Ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της, σύμφωνα με το ακόλουθο εκπαιδευτικό υλικό;

<http://www.archive.gr/news.php?readmore=131> ,

<http://www.archive.gr/news.php?readmore=140>

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΜΑΔΩΝ Ε:

1. Γυναίκα, φιλανθρωπία και κοινωνική πρόνοια στο Βυζάντιο. Άνδρες, πόλεμοι και βαρβαρότητες στο Βυζάντιο. Ισχύουν, κατά τη γνώμη σας, αυτά τα ιδεώδη-στερεότυπα; Πως μπορείτε να στηρίξετε την άποψή σας; (σχετικό υλικό, παράθεση ιστοσελίδας;

http://www.matia.gr/7/78/7806/7806_2_05.html)

2. Γυναίκες πλούσιες και μορφωμένες-πεπαιδευμένες και γυναίκες φτωχές και αμόρφωτες-απαιδευτες στο Βυζάντιο: πως απεικονίζονται στη Βυζαντινή αγιογραφία αλλά και σε κοσμικές παραστάσεις και με ποιον τρόπο παρουσιάζονται στις ιστορικές πηγές; (παράθεση εκπαιδευτικού υλικού:

http://www.matia.gr/7/71/7106/7106_4_19.html ,

<http://www.pneuma.gr/byzgyn.htm> ,

http://www.matia.gr/7/78/7806/7806_5_17.html, http://www.matia.gr/7/71/7106/7106_4_09.html).